

Rozporządzenie IV Ministra Skarbu

z dnia 1 stycznia 1924 r.

w celu wykonania art. art. 1 do 7 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym.

Na mocy art. 90 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym (Dz. U. R. P. № 94 poz. 746) zarządza się co następuje:

Do art. 2 ustawy.

Obowiązek podatkowy.

§ 1. Obowiązek opłacania podatku majątkowego, obciąża osoby fizyczne i spadki wakuujące (nieobjęte) oraz osoby prawne.

Obowiązek ten może być albo całkowity albo częściowy, zależnie od tego czy dane osoby (spadki) podlegają podatkowi od wartości całego majątku, czy też tylko od wartości części majątku.

Osoby, obowiązane do opłacania podatku od wartości całego majątku.

§ 2. Od wartości całego majątku podatek opłacają:

1) osoby fizyczne, mające na obszarze Rzeczypospolitej miejsce zamieszkania lub przebywające na tym obszarze dłużej niż rok;

2) spadki wakuujące (nieobjęte) po osobach wymienionych pod 1);

3) osoby prawne, mające siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Do osób prawnych zalicza ustawa również spółki firmowe i firmowo-komandytowe (jawne spółki handlowe). Za siedzibę osoby prawnej uważa się to miejsce, w którym znajduje się główny zarząd tejże osoby.

Do wartości podlegającego podatkowi majątku nie dolicza się jednak wartości nieruchomości, znajdujących się poza obszarem Rzeczypospolitej Polskiej oraz kapitałów zakładowych i obrotowych, służących poza obszarem Rzeczypospolitej do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub leśnego, górnictwa, przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, o ile tego rodzaju przedmioty majątkowe:

a) należą do osób fizycznych i spadków wakuujących (nieobjętych);

b) zostały nabyte lub ulokowane zagranicą przed dniem 31 grudnia 1918 r.;

c) zostały pociągnięte do podatku tego samego rodzaju w kraju, w którym się znajdują, a odnośne państwo postępuje według zasad wzajemności co do takich samych przedmiotów majątkowych znajdujących się w Polsce.

Okoliczności, czy wymienione wyżej majątki zostały nabyte lub ulokowane zagranicą przed 31 grudnia 1918 r. oraz, czy majątki te podlegają podatkowi majątkowemu zagranicą, winien udowodnić płatnik przed wymiarem podatku.

Jeżeli jednak w postępowaniu wymiarowym okaże się, że podatek zagraniczny jest mniejszy od

podatku majątkowego, przypadającego do uiszczenia na zasadzie ustawy obowiązującej w Polsce, w takim razie zwolnienie może być przyznane tylko do wysokości podatku zagranicznego.

Wyrażony w obcej walucie podatek przelicza się w celu porównania go z podatkiem w Polsce na marki polskie wedle kursu giełdy warszawskiej w dniu 1 lipca 1923 r., a otrzymaną kwotę marek — na franki złote, przyjmując 1 frank złoty = 20.000 mk.

O ile zachodzą wątpliwości, czy podatek zagraniczny należy uważać za równoznaczny z podatkiem majątkowym w Polsce, oraz czy odnośne państwo przestrzega zasad wzajemności — rozstrzyga Minister Skarbu.

Natomiast podlega podatkowi majątek wyżej wymienionych osób, o ile został nabyty lub ulokowany zagranicą po roku 1918, bez względu na obłożenie go równoznacznym podatkiem zagranicznym.

Znajdujący się zagranicą majątek osób prawnych, wymienionych w ustępie 3) nin. paragrafu podlega zawsze opodatkowaniu.

Osoby, obowiązane do opłacania podatku od wartości części majątku.

§ 3. Osoby fizyczne, które nie mają miejsca zamieszkania na obszarze Rzeczypospolitej lub nie przebywają na tymże obszarze dłużej niż rok, oraz spadki wakujące (nieobjęte) po tychże osobach opłacają podatek tylko od wartości:

- a) nieruchomości położonych na obszarze Rzeczypospolitej, jak również wierzytelności zabezpieczonych na takich nieruchomościach;
- b) kapitału zakładowego i obrotowego, służącego do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub leśnego, górnictwa, przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego na obszarze Rzeczypospolitej.

Osoby prawne, nie mające siedziby na obszarze Rzeczypospolitej opłacają podatek tylko od wartości tej części majątku, która znajduje się w granicach Rzeczypospolitej.

Do art. 3 ustawy.

Zwolnienia od podatku.

§ 4. Ustawa rozróżnia zwolnienia podmiotowe i przedmiotowe.

A. Ze zwolnień podmiotowych korzystają:

1) Państwo, związki samorządne (powiaty, gminy polityczne i wyznaniowe i t. p.) oraz przymusowe związki prawa publicznego (kasy chorych, zakłady ubezpieczenia robotników na wypadek choroby i nieszczęść, Izby handlowe, przemysłowe, rękodzielnicze, notarialne, adwokackie, lekarskie i t. p.);

2) spółdzielnie mieszkaniowe dla budowy nowych domów oraz spółdzielnie spożywcze zasilane przez Skarb Państwa, a należące do związków rewizyjnych.

Przez spółdzielnie mieszkaniowe dla budowy nowych domów rozumieć należy tylko takie spół-

dzielnie, których majątek pozostaje wyłącznie ich własnością, członkowie zaś korzystają jedynie z mieszkań w charakterze wyłącznych lokatorów.

Przez spółdzielnie spożywcze rozumieć należy te spółdzielnie, których podstawowy przedmiot przedsiębiorstwa w myśl statutu i faktycznie polega na dostarczaniu członkom przedmiotów, potrzebnych w ich gospodarstwie do bezpośredniego zużycia, a nie do handlu lub przeróbki celem odprzedaży. Spółdzielnie te, jeżeli należą do związków rewizyjnych (art. 68 ustawy z dnia 29 października 1920 r. o spółdzielniach, Dz. U. R. P. № 111, poz. 733) są wolne od podatku, o ile otrzymują zasiłki ze Skarbu Państwa bądź to w postaci kredytu, subwencji, gwarancji, bądź też w postaci artykułów pierwszej potrzeby, otrzymywanych na kredyt. Ze zwolnienia od podatku korzystają spółdzielnie i wówczas, gdy same zasiłków ze Skarbu Państwa bezpośrednio nie otrzymują, są jednakże członkami central gospodarczych, zorganizowanych jako spółdzielnie na podstawie przytoczonej wyżej ustawy z dnia 29 października 1920 r., o ile centrale te są zasilane przez Skarb Państwa. Do central gospodarczych spółdzielni zalicza się również Centralna Kasa Spółek Rolniczych w Krakowie (Dz. P. P. z roku 1919 № 15 poz. 213).

Spółdzielnie spożywcze, będące jednocześnie związkami rewizyjnymi (art. 70 ustawy o spółdzielniach) traktuje się narówni ze spółdzielniami, należącymi do wspomnianych związków.

3) Związki zawodowe robotnicze i urzędnicze pod warunkiem, że nie trudnią się transakcjami handlowymi.

Do powyższych związków należą zrzeszenia, mające na celu obronę interesów zawodowych, a grupujące pracowników fizycznych lub umysłowych, którzy pobierają uposażenie służbowe, emerytury lub wynagrodzenia za najemną pracę.

4) Wszystkie osoby, których cały majątek nie przekracza 3.000 franków złotych.

5) Właściciele obszarów leśnych na przestrzeniach, obłożonych daniną lasową w myśl ustawy z dnia 6 lipca 1923 r. (Dz. U. R. P. № 87 poz. 676) odnośnie do wartości całego drzewostanu na tych przestrzeniach, z wyłączeniem jednak gruntów, znajdujących się pod lasem (drzewostanem), których wartość podlega opodatkowaniu.

Jako obszar leśny na przestrzeni obłożonej daniną lasową należy uważać cały obszar leśny na tej przestrzeni, z której na podstawie dziesięcioletnich lub pięcioletnich etatów rębnych przypada do uiszczenia trzydziestoprocentowa danina lasowa.

Również wolni są od podatków właściciele całej masy drzewnej, która obłożona została daniną lasową w myśl powołanej ustawy.

B. Ze względu na przedmiot podatku wyłącza się z podstaw opodatkowania:

1) biblioteki i zbiory naukowe bez względu na ich wartość (zarówno publiczne, jak i prywatne);

2) meble, odzież i sprzęty domowe, służące do osobistego użytku płatników oraz ich rodzin (art. 6, część pierwsza ustawy), o ile łączna wartość tych

przedmiotów nie przekracza kwoty 5.000 franków złotych.

Przykłady:

- a) Płatnik posiada urządzenie domowe, którego wartość oszacowano na . . . . . 4.800 fr. zł.
a nadto inne przedmioty majątkowe, których wartość oszacowano na . . . . . 2.500 " "
czyli łącznie na . . . . . 7.300 " "

W tym wypadku płatnik wolny jest od podatku.

- b) Płatnik posiada urządzenie domowe, którego wartość oszacowano na . . . . . 5.000 " "
a nadto inne przedmioty majątkowe, których wartość oszacowano na . . . . . 3.500 " "

Płatnik podlega podatkowi tylko od . . . . . 3.500 " "

- c) Płatnik posiada urządzenie domowe wartości 6.000 fr. zł., oraz inne przedmioty majątkowe wartości 2.000 fr. zł. W tym wypadku płatnik podlega podatkowi od 8.000 fr. zł.

3) Ziemie nadane żołnierzom Wojska Polskiego na zasadzie ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z roku 1921 № 4 poz. 18). Tytuł nadania winien płatnik udowodnić dokumentem nadawczym, wydanym przez właściwe władze państwowe;

4) Gospodarstwa osadników na Kresach Wschodnich o ile:

- a) nabyte zostały na zasadach ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. № 70 poz. 462),
b) obszar ich nie przekracza 20 ha,
c) do dnia 1 lipca 1923 r. nie zostały w całości zabudowane i
d) płatnik nie posiada innego majątku nieruchomego.

Za niezabudowane w całości należy uważać takie gospodarstwo, które w dniu 1 lipca 1923 r. nie posiadało budynków, koniecznych do prowadzenia danego gospodarstwa.

Powyższe zwolnienie przyznaje się na obszarze: całego województwa nowogrodzkiego, poleskiego i wolińskiego oraz okręgu administracyjnego wileńskiego; z województwa białostockiego, powiatów: białostockiego, białowieskiego, bielskiego, grodzieńskiego, sokólskiego, wołkowyskiego;

z województwa lubelskiego, powiatów: bialskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego, konstantynowskiego, tomaszowskiego, włodawskiego;

całego województwa tarnopolskiego i stanisławowskiego;

z województwa lwowskiego, powiatów: bóbreczkiego, cieszanowskiego, drchobyckiego, gródeckiego, jaworowskiego, lwowskiego, rawskiego, rudeckiego, sokalskiego, zółkiewskiego.

5) Polskie pożyczki państwowe;

6) Majątki lub ich części, które służą bezpośrednio celom kultu religijnego, naukowym, oświatowym, kulturalnym, dobroczynnym i sanitarnym, lub

których dochody obracane są wyłącznie na powyższe cele.

Tylko od majątków lub ich części, służących celom kultu religijnego, wymaga ustawa aby one tym celom służyły bezpośrednio. Do tego rodzaju należą majątki (nieruchome i ruchome), które są przeznaczone i używane wyłącznie na potrzeby kultu religijnego np. świątynie wyznań uznanych w Państwie wraz z placami, skarbcem i inwentarzem, budynki mieszkalne dusz-pasterzy i służby świątyniowej, cmentarze. Natomiast podlegają podatkowi wszystkie majątki (nieruchome i ruchome), które są własnością osób albo korporacji duchownych, lub pozostają w ich użytkowaniu. W tym ostatnim wypadku użytkownik płaci podatek majątkowy tylko od wartości prawa użytkowania, określonej na zasadzie § 17 rozp. Min. Skarbu z dnia 15 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. № 123 poz. 996).

7) Nowowznoszone budowle w miastach, określone w art. 1 ustawy z dnia 22 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 88, poz. 786) o ulgach dla nowowznoszonych budowli. Uwolnienie to ma zastosowanie tylko do budowli wznoszonych w miastach. Do miast zalicza się miejscowości, określone w § 2 rozp. Min. Skarbu z dnia 28 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. № 34, poz. 292).

8) Gospodarstwa rolne na terenie Ziemi wschodnich, nie przekraczające obszaru 15 ha, o ile zabudowania ich zostały zniszczone przez wojnę, i o ile właściciele ich w dn. 1 lipca 1923 r. posiadali tylko jedno zabudowanie gospodarcze, a nie posiadali żadnego budynku mieszkalnego.

Powyżej wyliczone warunki muszą zachodzić równocześnie.

Zwolnienia wspomniane w ustępie 8 dotyczą obszarów, określonych w ostatniej części ustępu 4 niniejszego paragrafu.

Do art. 5 ustawy.

§ 5. Przedmiotem podatku majątkowego jest wszelki majątek nieruchomy i ruchomy osoby opodatkowanej (§ 2 i § 3 nin. rozp.) po potrąceniu długów i ciężarów, które majątek ten zmniejszają. Tak dla majątku, jakoteż dla długów i ciężarów marodajnym jest stan faktyczny w dniu 1 lipca 1923 r.

Jeżeli opodatkowaniu podlega tylko część majątku płatnika, wówczas potrąca się tylko długi i ciężary, które obciążają opodatkowaną część majątku i pozostają w związku z jej nabyciem lub ulepszeniem. Wykazanie tego związku jest obowiązkiem płatnika.

Do art. 6, część pierwsza.

§ 6. Przy wymiarze podatku majątkowego dolicza się do majątku głowy rodziny (płatnika) majątek jej małżonka i niewłasnowolnych krewnych zstępnych, o ile osoby te prowadzą wspólne gospodarstwo domowe z głową rodziny. W wypadkach zaś, gdy krewni zstępni są uwłasnowolnieni lub nieprowadzą wspólnego gospodarstwa z głową rodziny, wówczas majątek ich nie będzie doliczany do majątku płatnika, lecz stanowić będzie odrębny przedmiot podatkowy.

Do art. 6, część druga.

§ 7. Akcje i udziały krajowych towarzystw i spółek wylacza się z podstaw opodatkowania osób, które posiadają takie akcje i udziały.

W analogiczny sposób należy traktować udziały w spółkach firmowych i firmowo-komandytowych (jawnych spółkach handlowych).

O ile jednak płatnik posiada akcje lub udziały zagranicznych towarzystw i spółek, to wartość tych akcji, względnie udziałów, należy doliczyć do majątku ich posiadacza.

§ 8. Wartość poszczególnych przedmiotów, wchodzących w skład majątku płatnika, oblicza się w ogólności wedle ich przeciętnej wartości obiegowej, jaką posiadały w dniu 1 lipca 1923 r. Wartość tę należy obliczyć na podstawie norm szacunkowych, zawartych w rozporządzeniu II Ministra Skarbu z dnia 15 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. № 123 poz. 996) o ustaleniu wartości przedmiotów majątkowych.

Przy oszacowaniu długów, wyrażonych w rublach, koronach austriacko-węgierskich i markach niemieckich, należy kierować się przewalutowaniami miejscowymi, które były stosowane przy spłacie tego rodzaju długów w okresie czerwiec—lipiec 1923 r. Długi te należy przeliczyć na marki polskie według przeciętnego kursu, jaki był przyjmowany przy spłatach w danym okręgu szacunkowym, przyczem należy uwzględnić okres powstania długów.

Wiadomości o wyżej wspomnianych przewalutowaniach należy poczerpnąć od notariuszów, zarządów instytucji kredytowych i z innych t. p. kompetentnych źródeł.

Długi wyrażone w innych obcych walutach przelicza się na marki polskie według kursu giełdy warszawskiej w dniu 1 lipca 1923 r.

Długi zaciągnięte w markach polskich przyjmuje się w wysokości nominalnej.

Za ciężary uważa się wszelkie oparte na tytule prawnym powinności na rzecz innych osób, renty i inne powtarzające się świadczenia w gotówce lub naturze.

Przy ustalaniu wartości ciężarów należy odpowiednio stosować przepisy §§ 7 i 16 rozp. II Ministra Skarbu oraz postanowienia poprzedniej części niniejszego paragrafu, dotyczące oszacowania długów.

Czystą wartość majątku płatnika ustala się w markach polskich, a następnie przelicza się ją na franki złote według kursu: 1 frank złoty równa się 20.000 mk.

§ 9. Odnośnie do posiadłości gruntowych na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego, lidzkiego, wołyńskiego, wilejskiego, oszmiańskiego, wileńskiego, trockiego, święciańskiego, brąsławskiego, duniłowiczowskiego, dziśnieńskiego oraz gmin: białowieskiej, masiewskiej i suchopolskiej powiatu bielskiego, należy za ciężar uważać wynikające z ustawy z dnia 21 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 90 poz. 822) zobowiązania na rzecz osób, określonych w art. 1 powołanej ustawy.

Również zobowiązania na rzecz drobnych dzierżawców rolnych z mocy ustaw z dn. 3 lipca 1919 r.

(Dz. P. P. P. № 57 poz. 345) i z dn. 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 56 poz. 346) uważać należy na ciężar w stosunku do właścicieli wypuszczonych w dzierżawę gruntów.

Za podstawę obliczenia wartości powyżej rzeczonych ciężarów należy przyjąć różnicę między wartością przeciętnej rocznej tenuty dzierżawnej, opłaconej w tym samym okręgu szacunkowym z takich samych obszarów gruntowych, a wartością rocznej tenuty dzierżawnej płaconej faktycznie właścicielowi (płatnikowi) przez osoby, korzystające z uprawnień, wynikających z powołanych wyżej ustaw. Różnicę, przedstawiającą roczny ubytek w dochodach z danego obszaru gruntów, należy skapitalizować w myśl § 7 rozp. II Ministra Skarbu i potrącić z ogólnej wartości majątku płatnika.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu: *W. Grabski*